

UNIVERSUL ÎMBR CAT ÎN ROCHII

*Universul mirific stea
De zeite culeas
Cerul în cinstea sa
S-a-mbr cat în rochie de mireas*

Recent, două eleve de la Liceul de Arte Plastice *Romulus Ladea* din Cluj Napoca - Patricia Opincariu și Nikole Halmagyi - au câștigat premiul cel mare, *Delfinul de argint*, pentru design, la cea de a XIII-a ediție a Festivalului Internațional al Creativității în Scoli, de la San Remo, la secțiunile Educ-Arte și School Fashion Award. Colecția câștigătoare, Universe, realizată de cele două autoare, reprezintă o paralelă între etapele formării Universului și evoluția complexă a personalității unei femei.

"Am început munca la colecția noastră de modă acum trei luni. Colecția Universe pe care am creat-o a necesitat o muncă complexă. Am făcut aceste rochii inspirate din etapele creării Universului, fiind o paralelă la comportamentul și personalitatea unei femei. Ca materiale, am folosit saten, voal, tul și dantelă", a declarat Patricia Opincariu, de 16 ani, elevă în clasa a X-a. Pentru rochii, cele două adolescente au folosit culorile alb și negru și patru griuri intermediare. Rochiile au mai multe denumiri: Mystery, Energy, Power, Dust Cloud, Versatility și Brightness.

Premiul este fără îndoială notabil și reprezintă un motiv de mare mândrie pentru tinerele câștigătoare, ca și pentru liceul din orașul prin care *mută ca o lebedă Blaga trecea*, purtând aura celui dintâi poet și filozof de la noi care a încercat să ridice un sistem filosofic integral cu ziduri, cu cupolă în gândirea românească (George Călinescu) și care a dedicat problemei cosmologice o amplă și profundă trilogie.

Nu cunoaștem sursa de documentare a celor două adolescente de la *Romulus Ladea* privind taina dintâi a Universului și nici izvorul metaforic care le-a inspirat comparația dintre destinul Cosmic și cel al Femeii. De aceea vom încerca noi să găsim unele asemănări care s-au desvârsit într-un punct comun: o colecție de rochii numită *Universe*, premiată la un important festival internațional.

FILOSOFIE

În trilogia cosmologică, Blaga r spunde la marile întrebări ale filozofiei: originea Universului și a vieții, esența și destinul omului. R spunzând la prima întrebare, Blaga consider că lumea, Universul, este produsul unui tainic factor transcendent numit Marele Anonim. *Nu putem vorbi despre o geneză a Lumii - afirm Blaga - fără a admite existența unui centru metafizic, care-i altceva decât lumea. C utând o denumire pentru acest centru copleșitor, am pornit la drum, spunându-i: Marele Anonim.* Marele Anonim, în viziunea lui Blaga, este un tot unitar de o maximă complexitate substanțială și structurală, existent pe deplin autarhic, adică suficient sînsi.

Marele Anonim a înzestrat atât Universul, cât și pe Om cu un destin creator, în sensul că atât Universul cât și Omul se realizează creând. Iar aici am putea găsi un prim sistem de referință între Univers și Femeie (ca substitut particular pentru Om) care a dat gir imaginației celor două adolescente. Căci dincolo de cuplul Univers-Femeie se întinde suveran misterul (Mystery - denumirea uneia dintre rochii), cheia de boltă a întregii Deveniri.

Creând, Omul nu zuieste spre revelarea misterului. Dar a *revela*, în concepția lui Blaga, nu înseamnă a deschide misterul spre a-l elucida ci, dimpotrivă, spre a-l spori. A adânci *misterul prin mister* e, neîndoielnic, una din funcțiile artei pe care premiantele și-au însușit-o, deliberat sau nu. Iar așa cum ne conving prin creația lor Patricia și Nikole aceasta este și una din funcțiile Universului-Femeie. Mystery devine astfel rochia-simbol în care și-au îmbrăcat creația în ansamblul ei cele două artiste.

POEZIE

Nichita Stănescu, în *Poezia Sa* (în special din volumul *În dulcele stil clasic*), aduce de la bun început Universul și Femeia într-o unitate indestructibilă, revendicând Geneza din mitul Galateei, femeia din mitologia greacă, născută dintr-o statuie cioplită de Pygmalion și însufletită de zeita Afrodita. Geneza are loc dintr-un bolovan, simbol evocator pentru încremenire sau pentru perioadele geologice vechi, simbolizând starea de aparentă stagnare a Universului. Transferul de valori are loc la nivelul substanței poetice, însă și ființa feminină fiind văzută de poet

oarecum împietrit , într-o imagine deformat , inapt parc pentru relatii sentimentale, totuna cu Universul creator doar de substant . Am spune despre această stare, conform viziunii celor două adolescente, c Universul si Femeia se aflau în aceeași etapă a evoluției lor. Valoarea creației celor două eleve constă tocmai în caracterul foarte larg al aplicației ei. Iată , chiar și la poezia cu un grad absolut de originalitate, și unul foarte înalt de încrîptare a lui Nichita.

Dar viziunea poetului se amplifică , urmând legile firești ale miscării și ale evoluției, și devine meditație asupra trecerii timpului, geniul lui Nichita diferențiind, de-acum încolo, între Timpul specific Universului și Timpul Femeii (reflexat în timpul iubirii): *Dintr-o frunză verde, pal / pasul tău de domnișoară* . Regăsim în acest vers un ciclu complex al evoluției Universului dar și al amprentei ritmurilor acestei evoluții asupra comportamentului feminin, amprentă surprinsă de cele două autoare în patru din cele șase componente ale colecției, împrind când în acest fel frunzele stănesci (denumite de Nichita însuși cuvinte verzi) în rochii când pline de energie, când de strălucire, emanând putere și ascunzând mister: *Energy-Power-Brightness-Mystery*. Toate reflexate în epitetul multiplu frunza verde, pal care pune în evidență trăsături contrastante. Frunza este un simbol al curgerii timpului. Fluxul temporal devine astfel mai rapid, îndreptându-se către un final previzibil. Se poate vorbi (la Nichita) și de o viziune panteistă asupra genezei *domnișoarei (Femeia ca factor primordial al Genezei)*, ea putând exista, în stadiu de încrețit (de pre-Univers), în toate elementele naturii, chiar într-o "frunză verde, pal". Frunza conține sevele vieții, dar este și un simbol al morții, prin temporalitatea ei efemeră, reprezentându-l, din acest punct de vedere, pe zeul Ianus, cel cu două fețe, simbol al începutului și al sfârșitului.

Această modificare semnificativă schimbarea, trecerea, efemeritatea dragostei, a complexității statutului Femeii, ce își schimbă momentele vieții cum își modifică o frunză culoarea. Idila poate fi declanșată de această tristete, de a o vedea cum trece în noaptea, cum se pierde în orizonturi incerte: *"Dintr-o inserare-n seară / pasul tău de domnișoară"* (împrind că , ne imaginăm, de cele două domnișoare în *Dust Cloud*). Inserarea mai poate semnifica și misterul creației, cu o notă de romantism tardiv, pentru că sfera uranică (specific stănescian) întunecat poate fi sursă de visuri ce prind realitate.

Dar evolutia paralelă privită din perspectiva creației celor două artiste se împlineste în versurile poetului prin preferința acestuia pentru obiecte sau elemente cu o sonoritate deosebită. Impresia de zgomot de fond este redată și prin alternanța consoanelor surde cu cele sonore: *Dintr-o pas re amar / pasul tu de domnisoară* "(Dust Cloud-Versatility). Nașterea din piatră implică în viziunea poetului și o schimbare a frecvențelor armonice ale universului, traduse tocmai în această muzicalitate lentă, generatoare de melancolie pe care o poate produce doar un suflet (comportament) feminin.

POPOQ

Modelul comportamentului uman creat de noi se bazează, de asemenea, pe arhetipurile fundamentale ale genezei. Acest fapt ne-a permis să găsim în denumirile date de autoare celor șase rochii echivalente în trei surți cheie de comportament și trebuințe/motivații proprii unor tipuri de personalitate din modelul POPQ.

Le prezentăm în tabelul următor.

DENUMIREA ROCHIEI	TIP -TREBUINTE POPQ	FEMEIA
MISTERY	MFI - trebuința de idealitate și echilibru stabil	NEÎNTELEAS , UNIC
ENERGY	FMI - trebuința de divertisment, de echilibru dinamic	REBEL , REFORMATOARE
POWER	MMI - trebuința de dominație	INDEPENDENT , LIBER
DUST CLOUD	FFI - trebuința de echilibru interior	PROFUND , MORAL
VERSATILITY	MMR - trebuința de succes social	DIPLOMAT , EXPERT
BRIGHTNESS	FMR-trebuința de afirmare/nevoia de a străluci/nevoia de dăruire	HISTRIONIC , GENEROAS

Mitul Creatiei atribuie Zeitei substanta Genezei. Zeita era TOTUL. Legenda spune c *Zeita își vzu imaginea în oglinda recurbat a cosmosului.* Femeia si Universul! Parafrazându-l pe Nichita: dou cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se neîncetat, în înfrigurata, neasemuita lupt a-ntâmplării de-a fi (Universul), a minunii c este (Femeia)...

Rezultatul: un univers îmbrăcat în rochii.

Corneliu Sofronie